

ระบบอุปถัมภ์กับการคอร์รัปชันในสังคมไทย

ก่อนจะทำความเข้าใจสิ่งที่เรียกว่าการคอร์รัปชันในสังคมไทย เราก็ควรจะต้องรู้ถึงความหมายของคำๆนี้เสียก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าความหมายของคำดังกล่าวต้องการสื่ออะไรกันแน่ โดยมีรากศัพท์มาจากภาษาละติน นั่นคือ ‘corruption’ ซึ่งก็มี ความหมายหลายค า เช่น ‘การทุจริต’ หรือ ‘การฉ้อราษฎร์บังหลวง’ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามหลายคนก็นิยมเรียกทับศัพท์ว่า ‘การคอร์รัปชัน’ การคอร์รัปชัน ก็คือ การทุจริตโดยใช้หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่อำนาจและอิทธิพลที่ตนมีอยู่เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง หรือผู้อื่นรวมถึงการเลือกที่รักมักที่ชังการเห็นแก่ญาติพี่น้องกินสินบนฉ้อราษฎร์บังหลวง การใช้ระบบอุปถัมภ์ และความไม่เป็นธรรมอื่นๆที่ข้าราชการหรือบุคคลใดใช้เป็นเครื่องมือในการฉ้อโกงความเป็นธรรมและความถูกต้องตามกฎหมาย และสังคมปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหามากแม้จะมีมาตรการป้องกันและแก้ไขก็ไม่สามารถขจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดไปจากสังคมไทยได้ตราบดีที่คนไทยยังมีการดำรงชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ใช้เงินมากกว่ารายได้ขาดการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้น ส่วนระบบอุปถัมภ์ ในอดีตถือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการจัดองค์กรทางสังคมของไทยอย่างเป็นระบบภายใต้ระบบนี้ จะเกิดการพึ่งพาระหว่างชนชั้นที่สูงมาก นั่นคือ ผู้ให้การอุปถัมภ์ (มักจะเป็นคนที่มีอำนาจและมักอยู่ข้างบนของระดับชั้นทางสังคม) จะให้ความช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อนที่มาขอการอุปถัมภ์ (ซึ่งก็คือชาวบ้านตาสีตาสา) ในแง่ของเงินทอง หรือเรื่องอื่นๆ ที่ผู้มาขอไม่สามารถทำเองได้ และเมื่อให้การช่วยเหลือเสร็จแล้ว ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ก็ต้องทำงานในรูปแบบต่างๆ ตามแต่ผู้ให้การอุปถัมภ์ต้องการเพื่อเป็นการตอบแทนระบบอุปถัมภ์ จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้มีอำนาจจะทำทุกวิถีทางให้ตนมีอำนาจส่วนกลุ่มไม่มีอำนาจก็จะทำทุกวิถีทางให้ตนอยู่รอด ซึ่งเป็นระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นความนิยมที่ได้ฝังเข้าไปอยู่ในระบบวิถีคิดของคนไทยมานานแล้ว กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาอะไรก็จะรีบไปหาผู้มีอำนาจมากกว่าให้ช่วยจัดการให้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีอะไรบางอย่างมา แลกเปลี่ยนด้วยเหตุนี้ จึงทำให้หากประชาชนอยากได้บริการที่ดีและพิเศษจากข้าราชการ ก็ต้องมี ‘ของขวัญ’ (ในรูปแบบต่างๆ) ไปให้ข้าราชการด้วย ภายหลังมักเรียกกันในอีกชื่อหนึ่งว่า ‘ค่าน้ำชา’ นั่นเอง (จนกลายเป็นที่รับรู้กันว่าหากไม่เสียค่า น้ำชา บริการภาครัฐที่ได้รับก็จะห่วยมากๆ) ทำให้การคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เพราะการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ทำลายสังคมไทยอย่างรุนแรงและฝังรากลึก เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาช้านานและพบเกือบจะทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทย อีกทั้งเกี่ยวพันถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว จึงส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติ อันเป็นปัญหาที่สะท้อนวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทย ถึงแม้ว่าจะมีหลาย ๆ รัฐบาลที่ผ่านมาได้ พยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้กำหนดปัญหาการคอร์รัปชันให้อยู่ในแนวนโยบายแห่งรัฐ หรือมีการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ ก็ตาม แต่ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันก็ยังคงไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม อย่างแท้จริงเท่าที่ควร